

HORNARUL

Organul de specialitate al Uniunii Regnicolare a Măestrilor Hornari din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș
Az Erdélyi, Bánáti, Körösvölgyi és Máramarosvidéki Kéményseprőmesterek Országos Egyesületének Szaklapja
Fachblatt des Landesvereines der Rauchfangkehrermeister Siebenbürgens, des Banates, der Krischana u. Maramuresch

Redacția - Szerkesztőség - Redaktion: Redactor responsabil - Felelős szerkesztő - Verantwortlicher Redakteur
CLUJ, **LADISLAU PAPP**
Calea Reg. Ferdinand II. Colaborator - Társszerkesztő - Hilfsredakteur: COLOMAN PLATZ

Editor-Proprietar: Uniunea Regnicolară
Laptulajdonos: Az országos egyesület
Blatt-Eigenthümer: Landes-Verein

Starea siguranței incendiale în vechiul Regat

După întrunire au avut, firește, și hornarii o cale liberă de a se deplasa la vechiul Regat.

Hornarii, cari foarte repede fac cunoștință cu împrejurările, s'au așezat în București tot mai mulți, și chiar și executarea independentă a meseriilor — în lipsa de lege pozitivă — neavând acolo nici un obstacol, s'au plasat ca antreprenori.

Din când în când ne mai cercetează aceștia, și ne-au dat informația, că motivul ultimelor incendii mari se pot imputa numai construirilor defectuoase și nereglementare, — cu un cuvânt împrejurărilor incendiale neglijate. Exteriorul clădirii poate fi cât de nostimă, dacă părțile ei interne și cele ce sunt în legătură cu focăritul, sunt defectuoase, — aceste sunt veritabilele cuiburi ale primejdiei, care numai decât trebuie să izbucnească.

Ziarul „Ujság“ în numărul său al 7-lea din această lună, ne dă seamă clară despre faptul, că casa d-lui primministru Ionel Brătianu a devenit victima focului chiar dintr'un foc de coș, și paguba a fost cam de trei milioane lei.

Pe coloanele revistei noastre ne-am ocupat de mai multe ori cu chestiunea siguranței incendiale și în nenumărate cazuri am arătat, că ar fi foarte rațional, dacă regulamentele de construire, de poliție incendială și de hornar, cari s'au incarnat în Ardeal, să se extindă asupra întregului teritor al țării, fiindcă prin aceasta s'ar putea pune stavilă răspândirii iregularităților, cari au început deja a domina, — remarcând că edificările noi ar trebui să se facă conform unor principii strict prescrise.

E neapărat necesar, ca hornăria, care se face deocamdată în vechiul Regat într'un mod foarte liber, să se restrângă prin legea industrială acum în curs de a fi proiectată, după modelul

ardelean, între cadrele riguroase ale împărțirii districtuale obligatorie.

Dacă aceasta se realizează, nu numai proprietarii, ba și întreg Statul va simți efectul avantajos atât din punct de vedere moral, cât și material, fiindcă e incontestabil: dacă cetățenii unui stat sunt avuți, este și statul bogat; dacă însă cetățenii sunt săraci, și statul este amenințat de o distrucție materială.

Avem însă ferma încredere, că factorii guverniali competenți vor trata această chestie importantă cu energia cuvenită pentru prosperarea interesului public.

Otto Nagel.

Domnilor Colegi!

Increderea onorabilă a conducătorilor reuniunii noastre m-a plasat în fruntea organului nostru „Hornarul“ cu data de 1 Ianuarie a. c. Am fost încredințat cu redactarea foaiei, ca cu ajutorul ei să colaborez întru munca mare pe care și a fixat prezidiul reuniunii drept țintă. În legătură cu aceasta am numai o singură dorință: ca să pot contribui măcar cu o cărămidă la marele edificiu, care este în curs acuma de a fi ridicat; acest edificiu grandios este unificarea colegilor noștri hornari întru ideea măreață, întru munca nobilă pentru prosperare, întru crearea unui viitor mai firm și întru asigurarea liniștei și existenței familiilor noastre.

Nu ajunge însă numai intențiunea și hotărîrea bună. Avem nevoie de activitate; toți trebuie să fim infiltrați de ideea mare: toți pentru unul, unul pentru toți. Scopul și interesul comun să fie sfânt înaintea tuturor, ca să ne putem întări și să putem străbate cu pași siguri — cu toate greutățile și obstacolele — calea, pe care trebuie să o străbatem după conștiința noastră.

Sămânța mică a reuniunii este sedită. Să o îngrijim ca să poată deveni cu timpul un

palm rămuos cu fructe dulci, ca generațiunea viitoare să se reamintească de colegii de azi ca de fondatorii reuniunii și foaiei noastre, cari au dat exemplu demn de urmărit întru solidaritate, iubire colegială, întru bunul acord și întru lupta pentru scopurile comune.

Așa să fie.

Ladislau Papp.

Apel!

Invit pe d-nii Inspectori și colegi. ca să binevoiască a vărsa restanțele din 1924, precum și taxele de membru cuvenite pe primul trimestru 1925. — Pentru a evita neînțelegeri, toate schimbările invite se vor comunica imediat.

Coloman Platz.

Az özvegyek és árvák folytatólagos iparjogosultsága

— Tájékoztató közlemény —

Az a tény, hogy az iparendélyes férj elhalta után iparát az özvegy folytathatja, az 1884. évi XVII. t. c. 40. §-án alapszik; ez a törvénycikk ugyanis a következőképpen rendelkezik: „Az iparos elhalálása esetében az üzletet annak özvegye újabb bejelentés nélkül folytathatja. Engedélyhez kötött iparoknál azonban személyes megbízhatóságát az iparhatóság előtt igazolni köteles.”

Ha tehát egy kéményseprőmester elhal, az özvegy a férj iparának további gyakorlására feltétlenül jogosult s új iparendély váltása nélkül folytathatja a kéményseprőipart; miután az ipartörvény 178. §-a szerint az iparlajstromban az ipar állandékában történt minden változás beiktatandó, az özvegy az iparhatóságnak egyrészt bejelenteni tartozik, hogy elhalt férje iparát tovább gyakorolja, másrészt a fent idézett 40. §. értelmében megbízhatósága igazolására erkölcsi bizonyítványt mutat be a bejelentéssel egyidejűleg.

E kötelezettségen kívül tartozik az az özvegy, aki férje iparát annak halála után folytatni akarja, felelős üzletvezetőt is bejelenteni az iparhatóságnál és pedig amint ezt a 2633/1912 sz. K. M. elvi határozat előírja — 8 napon belül, mert különben iparjogosultsága az ipartörvény 49. §-a értelmében megszűnik.

A 29823/1895 sz. K. M. rendelet az özvegy fogalmát is meghatározza: „Özvegy alatt az ipartörvény 40. §-a értelmében az elhalt iparosnak azon hitvese értendő, ki férje után özvegyi állapotban marad.” Igen gyakran előfordulhat,

hogy a férj iparát folytató kéményseprő özvegy másodsor is férjhez megy; esetleg éppen nem a szakmához tartozó férfihez mennek nőül, ennél fogva vita tárgyát képezhet, hogy ily esetben az elhalt férj kéményseprőiparát gyakorolhatta-e, vagy sem?

A kéményseprők körében szélteben elterjedt felfogás az, hogy nem; de ez tévedés, mert a 47989/1896 és 17022/1902 sz. kereskedelmi miniszteri határozat szerint „az özvegyi jogon megkezdett iparüzés szerzett jogot képez, melynek hatályát a törvény nem korlátozza az özvegyi állapot tartamára s ennél fogva az ilyen módon szerzett iparüzési jog újabb férjhezmenetel következtében sem szűnik meg.”

Tehát: akár kéményseprőhöz ment nőül az özvegy kéményseprőné, akár pedig más foglalkozással bíró egyénhez, elhalt férje után özvegyi jogon reá háramlott s szerzett joggá vált iparát háborítatlanul tovább üzheti, sőt új férje nevét is használhatja címtábláján és az üzlet keretében is (a 17022/1902 sz. határozat szerint az iparendély az özvegynek újabb férjhezmenetelével nyert nevére átírandó!), az utóbbi esetben azonban új nevét (cégét) az ipartörvény 178. §-a értelmében az iparhatóságnak ugyancsak bejelenteni tartozik.

Platz Kálmán.

(Folytatjuk.)

Leégett Brătianu miniszterelnök házának teteje

Folyó hó 5-én kéménytűz ütött ki a miniszterelnök bukaresti házában, amelynek az egész fedélszerkezet áldozatul esett. Az „Ujság” közleménye szerint a fedélszerkezet fenyőfából volt összeróva, a szobák mennyezete pedig alulfelül felvert deszkaalkotmány volt. A mentési munkálatoknak súlyos sebesültjei is voltak.

Ime, ismét egy eleven bizonyosága annak, hogy a rendszertelen építkezés, a tűzrendészeti ellenőrzés lazasága és a kéményseprő szabályrendelet hiánya okvetlenül megszedi a maga anyagi áldozatát s az illetékes tényezők kénytelenek lesznek a maguk kárán okulva belátni, hogy az ipartörvény keretén belül valóban komolyan foglalkozni kell a kéményseprészettel s tényleg az egész országban megvalósítandó az Erdélyben oly üdvösnek bizonyult kerületi rendszer. De egyuttal intő példa a mi kartársainknak is, hogy semmi szín alatt se tűrjenek meg kerületükben semmiféle rend- és szabályellenességet, nehogy ezeknek nyomán vagyon, sőt élet is pusztuljon.

P. L.

Tűzrendészeti állapotok a régi királyságban

Az egyesülés után igen természetesen szabad ut nyílt a kéményseprőknek is a régi királyságba való ellátogatásra.

A viszonyokkal hamar megismerkedő kéményseprőink közül többen telepedtek le Bucurestiben s minthogy ottan az iparoknak akár önálló gyakorlása is tételes törvény hiányában nem ütközik nehézségbe, mint vállalkozók ütöttek táborát.

Időnként el-ellátogatnak haza s tőlük tudtuk meg, hogy a legutóbbi nagyobb tüzesetek indító okai a hiányos, a szabálytalan építkezés, szóval az elhanyagolt tűzrendészeti állapotoknak tudható és tudandó be. Lehet egy épület külsőleg akármilyen diszes, ha annak belső s a tüzeléssel kapcsolatos részei szabálytalanok, a veszedelem csiráit magukban rejtik s előbb-utóbb kényszerül kitörni a veszedelem.

Az „Ujság“ című lap e hó 7-iki számában érthetően számol be arról, hogy Brătianu miniszterelnök ur háza is kéménytűz folytán égett le s a kár nem kevesebb, mint három millió lejt tesz ki.

Lapunk hasábjain több ízben foglalkoztunk az általános köztűzbiztonság kérdésével s reámutattunk számos esetben arra, hogy helyénvaló volna, ha az Erdélyben több évtizeden keresztül honos építési, tűzrendőri és kéményseprői szabályrendeleteket honosítanák meg az ország egész területén, mert ezzel nagy mérvben lehetne gátat vetni a már meglevő szabálytalanságok tovaterjedésének, míg a teljesen új építkezések szigorúan előírt irányelv szerint történének.

Multhatatlanul szükséges, hogy a Regátban ma még szabadon üzött kéményseprőség a most egységesítés alatt lévő ipartörvény keretén belül az erdélyi mintára szigorú határok közé szoríttassék s a kötelező munkakerületi rendszer a lehető legszorgosabban megvalósíttassék.

Ha ez megvalósul, nem csak az egyes birtokosok, hanem maga az állam is megéri ennek úgy erkölcsi, mint anyagi jótékony hatását, mert tagadhatatlan az a közmondás, hogy: ha az állam polgárai vagyonosak, maga az állam is gazdag, míg ha a lakói szegények, anyagi összeomlás fenyegeti az államot is.

Erős a hitünk, hogy az illetékes kormánytényezők a kivánt eréllyel fogják e fontos kérdést általános érdekből kezelni.

Nágel Ottó

•••••

Kartárs urak!

Egyesületünk vezetőségének megtisztelő bizalma f. évi január 1-i hatállyal a „Hornarul“ élére állított. Reám bizta lapunk szerkesztését, hogy ennek segélyével közreműködjem abban a nagy munkában, amelyet magának egyesületünk vezetősége célul kitűzött. Ezzel kapcsolatban csupán egy óhajom van: vajha sikerülne bár egy téglával hozzájárulnom ahhoz a nagy épülethez, amely most van emelkedőben; s ez az épület kéményseprő kartársaink egyesítése a nagy eszmében, a boldogulás kiküzdésének nemes munkájában, egy szilárdabb jövő megteremtésében és családjaink nyugalmának, megélhetésének biztosításában.

Nem elég azonban ehhez a jó szándék és elhatározás. Cselekvésre van szükség; mindnyájunknak áthatva kell lennie a nagy gondlattól: mindnyájan egyért, egy mindnyájunkért. A közös cél és érdek mindnyájunk előtt szent legyen, hogy erősödhessünk és biztos lépésekkel haladhassunk — nehézségek és akadályok dacára — azon az uton, amelyet lelkiismeretünk szerint meg kell tennünk.

Az egyesület kis magva el van vetve. Gondozzuk tehát, ápoljuk, hogy idővel terebélyes, dusan termő pálmává fejlődjék, hogy majd a jövő nemzedék a mai kartársakra, az egyesület és lap megalapítóira úgy gondoljon, mint uttörőkre, akik követésre méltó példát adtak az összetartásban, kartársi szeretetben, egyetértésben és a közös célért való küzdelemben.

Ugy legyen!

Papp László.

Felhívás

Felkérem felügyelő és kartárs urakat, hogy 1924. évi hátralékait, valamint az 1925. első negyedére esedékes tagsági és előfizetési díjakat szíveskedjenek beküldeni. — Tévedések és fölösleges postázások elkerülése végett kérem a névsorban vagy lakóhelyben előfordult változásokat azonnal közölni.

Platz Kálmán

Aufruf!

Ich ersuche die Herren Inspektore und Kollegen, die Rückstände von 1924, sowie auch für das erste Vierteljahr 1925 fälligen Gebühren und Abonnementspreise einsenden zu wollen. Zur Vermeidung eventueller Missverständnisse bitte ich alle Personal- und andere Veränderungen uns sofort mitzuteilen.

Koloman Platz.

• **Feuergefährliche Zustände im alten Königreiche**

Nach der Vereinigung bahnte sich natürlicherweise auch den Rauchfangkehrern ein freier Weg, um im alten Königreiche einen Besuch abzustatten.

Unter unsern, sich mit den Verhältnissen rasch befreundenden Rauchfangkehrern, befanden sich viele, die in București ansässig wurden und da dort auch die freie Ausübung der Professionen in Mangel eines positiven Gesetzes keine Hindernisse hat, blieben sie als Unternehmer an Ort und Stelle.

Zeitweise machen sie uns einen Besuch, und so erfuhren wir, dass die Ursprungsmotive der grösseren Feuersbrünste dem mangelhaften und unregelmässigen Bau, — mit einem Worte den vernachlässigten feuerpolizeilichen Zuständen zuzumuten ist. Das Gebäude mag äusserlich noch so zierlich sein, wenn die inneren, mit dem Feuer in Verbindung stehenden Teile den Regeln nicht entsprechen, — sie bergen die Keime der Gefahr in sich und die Gefahr muss ausbrechen.

In der Nummer 7 des Tageblattes „Ujság“ befindet sich eine ausführliche Nachricht, dass auch das Haus des Herrn Ministerpräsidenten zufolge eines Schornsteinfeuers abgebrannt ist, und dass die Schäden nicht weniger als drei Millionen Lei betragen.

In unserem Blatte befassten wir uns öfters mit der Frage der allgemeinen Feuersicherheit und wiesen in unzähligen Fällen darauf hin, dass es zweckmässig wäre, die auch in Siebenbürgen bereits seit Jahrzehnten festgesetzten Bau-, feuerpolizeiliche und Schornsteinfeger-Reglemente auf dem Gebiete des ganzen Landes anzuheimen, denn nur hiemit könnte die Weiterverbreitung der bereits existierenden Unregelmässigkeiten verhindert werden.

Es ist unumgänglich notwendig, dass die Rauchfangkehrerei, die im alten Königreiche heute noch frei ausgeübt wird, im Rahmen des jetzt unter Unifikation stehenden Gewerbegesetzes — nach siebenbürgischem Muster — zwischen enge Schranken gezwungen und dass das obligatorische Arbeitsdistriktssystem auf das möglichst Rascheste verwirklicht werde.

Wird dies einmal in Erfüllung gehen, wird nicht nur der einzelne Eigentümer, sondern auch der ganze Staat den wohlthuenden Erfolg fühlen, denn es ist unleugbar: wenn die Bürger des Staates wohlhabend sind, ist auch der Staat selbst reich; sind aber die Einwohner

arm, wird der Staat auch von einer materiellen Krise bedroht.

Wir sind fest überzeugt, dass die kompetenten Regierungsfaktoren diese wichtige Frage mit der erwünschten Energie behandelt werden.

Otto Nagel

Herren Fachgenossen!

Das verbindende Vertrauen der Leitung unseres Vereines hat mich vom 1. Jänner d. J. an die Spitze des „Hornarul“ gestellt. Die Redaktion des Blattes wurde mir übergeben, damit ich hiemit an dem grossen Werke mitarbeite, welches sich der Landesverein zum Ziele gesetzt hat. In Verbindung hiemit habe ich nur einen Wunsch: mit einem Ziegel dem grossen Gebäude beizusteuern, welches jetzt im Begriffe ist aufgebaut zu werden; dies Gebäude ist die Vereinigung unserer Fachgenossen in der grossen Idee, in der edlen Arbeit für die Erkämpfung unseres Fortkommens, im Schaffen einer solideren Zukunft und in der Sicherung der Ruhe und der Existenz unserer Familien.

Es genügt aber nicht nur den Entschluss zu fassen. Wir bedürfen auch der Taten; alle müssen wir im Gedanken leben: Alle für Einen, Einer für Alle. Der gemeinschaftliche Zweck sei uns allen heilig, damit wir mit festen Schritten — trotz allen Hindernissen und Schwierigkeiten — den Weg gehen können, der unserem Gewissen nach vor uns steht.

Der kleine Samen unseres Vereines ist schon gesät. Wir müssen ihn daher pflegen, damit er mit der Zeit eine grosse, fruchtbare Palme wird, damit die zukünftige Generation der heutigen Fachgenossen, der Begründer des Vereines und des Blattes, als Bahnbrecher gedanke, die im Zusammenhalten, in der kollegialen Liebe, in der Eintracht und im Kampfe für das gemeinschaftliche Ziel ein nachahmungswürdiges Beispiel lieferten.

Es geschehe!

Ladislaus Papp.

Mult évi december 15-én megjelent lapunkban közöltük a november 2-án Tövisen tartott gyűlés jegyzőkönyvét s a közleményből tévedés folytán kimaradt Kalló Kálmán nagyenyedi mester neve. Azzal igazítjuk helyre, hogy a mulasztás nem volt szándékos. *Szerkesztőség.*

Meghívó. Felhívom a kolozsmezei kartársakat, hogy folyó évi március 8.-án d. e. 10 órakor a Str. G. Támasz (Galamb-utca) 19. sz. alatti házamnál tartandó rendes gyűlésen megjelenjenek. Tárgy: Béremelés kérdése. Novák Béla, megyei felügyelő, Cluj.

Azonnal munkába léphet egy fiatal nőtlen segéd. Havi fizetés 1000 lei, teljes ellátás és lakás. — *Borsitzky Mihály* kéményseprőmester, Uioara—Marosujvár.

Keresek két munkást állandó munkára. Levél útján is felkereshetnek. — *Gregor Frigyes* kéményseprőmester, Braşov.